

Wet- en regelgeving

Onderstaand de wet- en regelgeving rond de inzaai van vanggewassen/groenbemesters

Meststoffenwetgeving

Vanuit de meststoffenwetgeving gelden er een aantal verplichtingen voor het zaaien van een groenbemester:

1. Uitrijden van drijfmest na 1 augustus

Om na 1 augustus drijfmest op bouwland (*klei, zand en löss*) te mogen uitrijden is het verplicht om een groenbemester te zaaien. De groenbemester moet minimaal 8 weken op het land staan en uiterlijk op 15 september zijn ingezaaid.

2. Stikstofgebruiksnorm groenbemester

Wanneer u een groenbemester teelt en voldoet aan de voorwaarden dan heeft u recht op de stikstofgebruiksnorm voor groenbemesters (zie tabel).

Stikstofgebruiksnormen groenbemesters*

	Klei	Zand (wettelijk zand)
Niet-vlinderbloemig	60 kg/ha N	50 kg/ha N
Vlinderbloemig	0 kg/ha N	0 kg/ha N

*De normen gelden niet voor groenbemesters die aansluiten op maïs.

De normen gelden alleen wanneer de groenbemester **na de teelt van granen, graszaad of koolzaad wordt geteeld en voor 1 september wordt ingezaaid**. De groenbemester moet vervolgens minimaal **tot 1 februari** van het volgende kalenderjaar (2027) blijven staan.

Voor zand- of lössgrond geldt: Teelt u de groenbemester na graan of koolzaad? Dan mag u rekenen met 100% van de stikstofgebruiksnorm. Teelt u de groenbemester na gras op bouwland? Dan mag u voor de groenbemester 50% van de stikstofgebruiksnorm gebruiken.

NV-gebieden

Voor NV-gebieden geldt er een korting op de bovenstaande stikstofgebruiksnormen van 20%.

3. Verplicht vanggewas na maïs op zand- en lössgrond

Na de teelt van maïs op zand- en lössgronden is een vanggewas verplicht. Het vanggewas moet uiterlijk 1 oktober zijn gezaaid en moet tot 1 februari blijven staan. Het vanggewas mag worden ondergezaaid of direct na de oogst worden ingezaaid.

Alternatief voor het inzaaien/onderzaaien van een vanggewas is om na de oogst van de snijmaïs een wintergraan te telen als hoofdteelt (*winterarwe, wintergerst, winterrogge, spelt en triticale*). Het wintergraan moet uiterlijk 31 oktober zijn ingezaaid.

Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB)

Wanneer u heeft gekozen voor de Eco-activiteit "Groenbedekking" en/of "Onderzaai vanggewas" is een groenbemester verplicht. Zie hieronder.

1. Groenbedekking

Het perceel is van 1 januari tot 1 maart voor min. 80% zichtbaar bedekt. Dit kan met een vanggewas/groenbemester die u dit najaar (2026) laat staan. De groenbemester die u dit najaar zaait voor "Groenbedekking" telt mee voor Eco-regeling van 2027. Het vanggewas mag niet worden doodgespoten. Het vanggewas mag wel doodvriezen.

2. Onderzaai vanggewas

In het hoofdgewas zaait u het vanggewas. Direct na de oogst van de hoofdteelt is uw perceel zichtbaar bedekt met het vanggewas. Het vanggewas is een ander gewas dan de hoofdteelt. Het vanggewas moet tot minimaal 1 december blijven staan en het perceel is minimaal 80% zichtbaar bedekt. Na de oogst van het hoofdgewas mogen er geen gewasbeschermingsmiddelen meer worden toegepast.

Wat te doen met de Eco-activiteiten wanneer u een groenbemester zaait?

Voor de Eco-activiteiten op het perceel geldt het volgende:

Bufferstrook met kruiden langs bouwland: Moet tot 1 oktober blijven staan (minimaal 25% zichtbaar bedekt met kruiden en vlinderbloemige gewassen). Er mag geen gewasbescherming en (*kunst*)mest worden toegepast.

Groene braak: Moet minimaal 80% zichtbaar bedekt zijn met levend gewas t/m 31 augustus. In het aanvraagjaar mogen er minimaal 9 maanden achter elkaar geen gewasbeschermingsmiddelen en mest worden gebruikt. Blijft het gewas langer dan 9 maanden staan dan mag er in deze periode nog steeds geen gewasbeschermingsmiddelen en mest worden toegepast.

Organische stof

Een belangrijke reden om een groenbemester te telen is de aanvoer van organische stof. Het moment van inzaaien bepaalt in grote mate hoe de groenbemester zich kan ontwikkelen en hoeveel organische stof er wordt geleverd.

Hierbij leidt een vroege zaai bij de meeste groenbemesters tot een betere ontwikkeling en een hogere aanvoer van organische stof per hectare.

Onderstaand de relatie tussen organische stof en het zaaitijdstip.

In kg EOS/ha	Zaaitijdstip:					
Soort	15 jul	1 aug	15 aug	1 sept	15 sept	1 okt
Gele mosterd	1800	1250	750	500	350	250
Bladrammenas	2050	1600	950	650	350	150
Japanse haver	-	1650	1000	550	400	350
Winterrogge	800	800	800	800	800	650
Facelia	-	1100	600	350	150	50

Bron: Handboek Bodem en bemesting, 2020

Nutriënten vasthouden

Met de teelt van een groenbemester kan de uitspoeling van stikstof en andere nutriënten worden voorkomen. De groenbemester neemt de resterende voedingsstoffen uit de bodem op en legt deze vast in zijn biomassa. Hierdoor blijven de nutriënten beschikbaar voor de volgende teelt en wordt het risico op uitspoeling naar het grondwater verminderd.

De ontwikkeling en groeisnelheid van de groenbemester is cruciaal voor de mate waarin nutriënten kunnen worden vastgelegd. Hoe beter het gewas ontwikkeld is, hoe meer stikstof en andere mineralen het kan opnemen.

Bladrammenas kan stikstofuitspoeling met 49 tot 73% verminderen. Naast bladrammenas zijn Japanse haver en gele mosterd zeer geschikt om nutriënten vast te leggen.

Ook andere nutriënten zoals fosfaat, kali en sporenelementen kunnen door groenbemesters tijdelijk worden vastgehouden. Wanneer de groenbemester wordt ondergewerkt of afsterft, komen deze voedingsstoffen geleidelijk weer beschikbaar voor het volggewas. Dit vermindert de behoefte aan meststoffen en draagt bij aan een duurzamere teelt.

Zaaien en telen

Zaai bed

Een goede grondbewerking is belangrijk voor de teelt van een groenbemester. Zorg ervoor dat de grond voldoende is losgetrokken en maak een egaal en fijn zaai bed. Voldoende grondbewerking is daarnaast belangrijk om hinder van bodemherbiciden te voorkomen (*vraag bij twijfel uw teeltadviseur*).

Zaaidiepte

Zaai waar het bodemvocht zich bevindt en zorg voor een egale verdeling van het zaad.

Stikstofgift

Stikstofbemesting is belangrijk voor een goede ontwikkeling van de groenbemester en kan zowel in de vorm van kunstmest als in de vorm van organische mest worden gegeven (*let op organische mest komt trager beschikbaar*). Wanneer het stro verhak-seld is, verhoog dan de N-gift met ca. 7 kg N per ton stro.

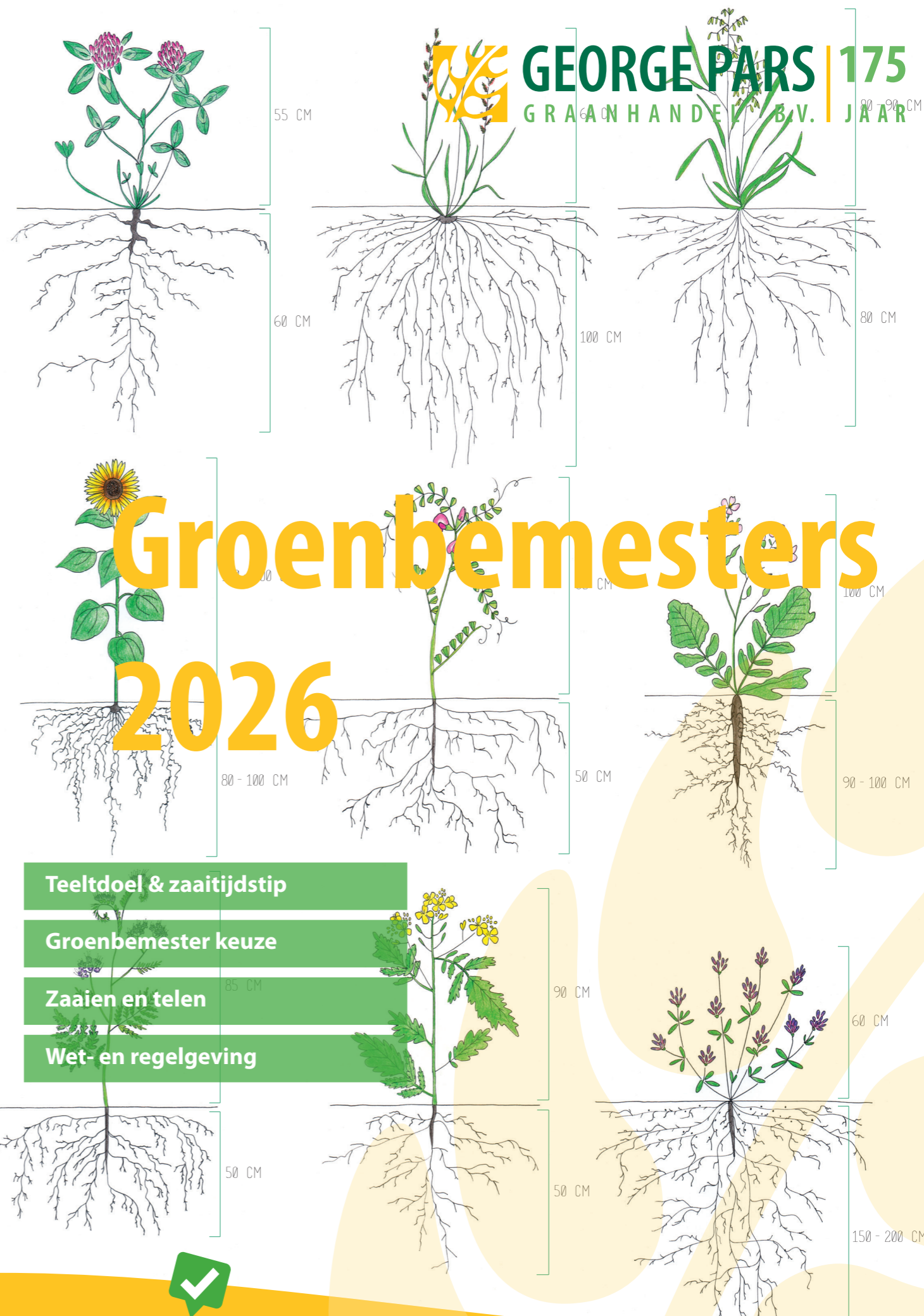
Groenbemester onderhoud

Gedurende het groeiseizoen is het belangrijk dat de groenbemester geen zaad vormt om daarmee opslag in de volgende teelt te voorkomen. Het is daarom belangrijk om tijdig te maaien / klepelen. Met name bij bladrammenas, gele mosterd en Japanse haver. Let op! bladrammenas groeit na maaien/klepelen weer verder (*hergroei*).

Voor een goede werking op aaltjes is het belangrijk dat de groenbemester goed tot ontwikkeling komt.

Groenbemester onderwerken

Voor het bodemleven, onkruidonderdrukking en waterberging is het belangrijk om de grond zo lang mogelijk groen te houden. Groenbemesters met veel massa voor het onderwerken (*bv ploegen of NKG*) eerst klepelen of maaien.

Groenbemers: Voor een gezond bouwplan

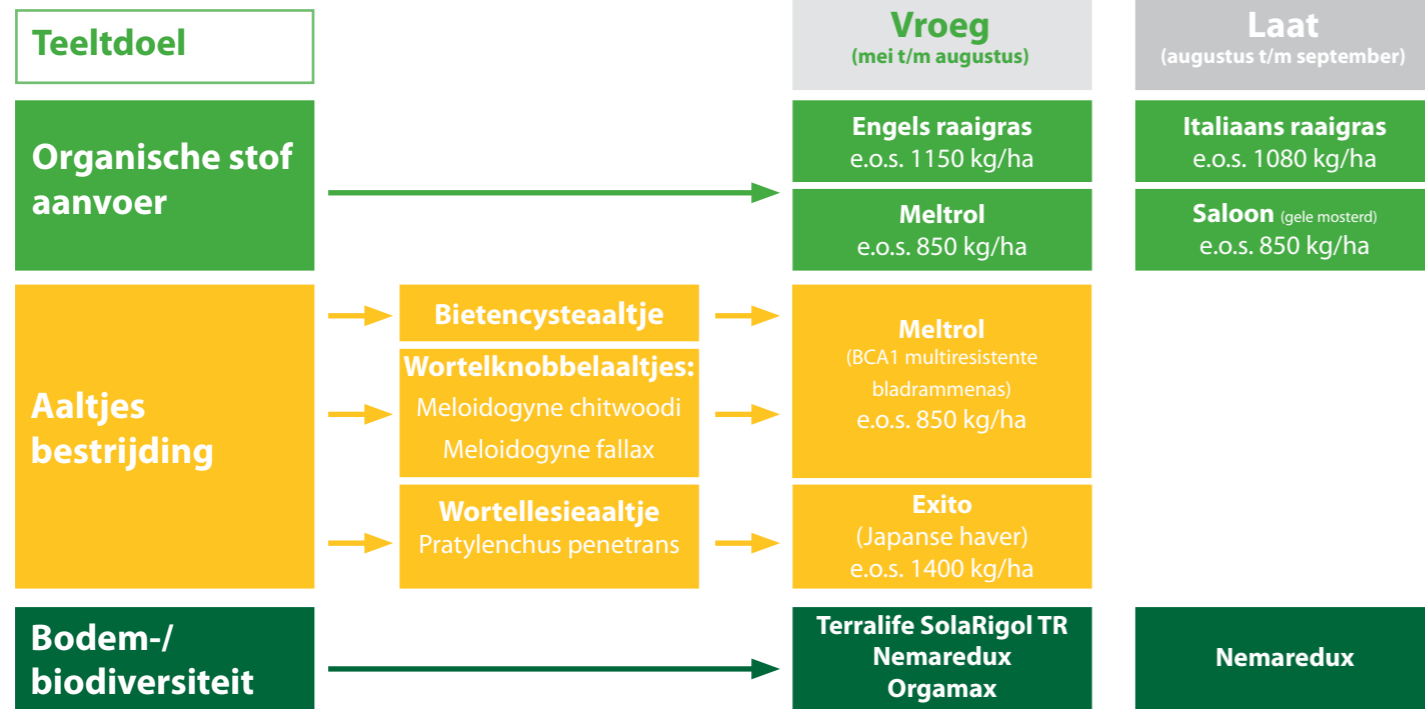
Groenbemers spelen een belangrijke rol in het verbeteren van de bodemvruchtbaarheid binnen uw bouwplan en dragen daarmee direct bij aan de kwaliteit en opbrengst van uw gewassen.

Ze voeden de bodem door de aanvoer van organische stof, verbeteren de bodemstructuur dankzij hun beworteling en zorgen voor het vastleggen van nutriënten, waardoor uitspoeling wordt beperkt. Daarnaast leveren groenbemers een bijdrage aan de stikstofvoorziening, stimuleren ze de biodiversiteit en helpen ze bij het beheersen van schadelijke aaltjes.

In deze folder behandelen we de keuze voor de juiste groenbemester, praktische teelttips en de actuele wet- en regelgeving.

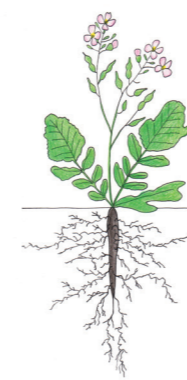
Welke groenbemester?

Welke groenbemester voor u geschikt is, hangt af van: het **perceel** (historie/eigenschappen/aaltjes), uw **teeltdoel** en het **zaaitijdstip**.

Overzicht groenbemers

Soort	Samenstelling	Zaai zaad hoeveelheid	Zaai periode	Levering organische stof	Vorstgevoeligheid	N-gift	Kosten per ha	Opmerkingen
Engels raai gras	100% Engels raai gras tetra	25 kg/ha	Mei-aug	1150 kg/ha	Matig	60 kg/ha	± € 65	Let op bij zaai op lichte gronden (i.v.m. vrijlevende aaltjes)
Italiaans raai gras	100% Italiaans raai gras tetra	25 kg/ha	Mei-sept	1080 kg/ha	Matig	60 kg/ha	± € 60	Let op bij zaai op lichte gronden (i.v.m. vrijlevende aaltjes)
Meltrol	100% BCA1 multi-resistente bladrammenas	20 kg/ha	Mei-aug	850 kg/ha	Sterk	60 kg/ha	± € 80	
Saloon, Venice	100% BCA2 gele mosterd	20 kg/ha	Aug-sept	850 kg/ha	Sterk	60 kg/ha	± € 55	Let op bij zaai op lichte gronden (i.v.m. vrijlevende aaltjes)
Facelia	100% Facelia	12-15 kg/ha	Half april-eind aug	650 kg/ha	Sterk	50 kg/ha	± € 90 - 110	Geschikt voor lichtere kleigronden (<20% afslibbaar)
Exito	100% Japanse haver	60-80 kg/ha	Mei-aug	1400 kg/ha	Sterk	60 kg/ha	± € 130 - 175	Geschikt voor zwaardere gronden van >20% afslibbaar
Terralife SolaRigol TR	Alexandrijnse klaver, deder, vlas, niger, erwt, Japanse haver, zomerwikken, Deep till tillage rammenas, Perzische klaver	35 kg/ha	Mei-half aug		Sterk	60 kg/ha	± € 130	Geschikt voor zwaardere gronden van >20% afslibbaar
Nemaredux	70% Doublet bladrammenas, 20% facelia, 10% resistente zwaardherik	15-18 kg/ha	Juni-half sept		Sterk	60 kg/ha	± € 75 - 90	
Orgamax	50% zonnebloem, 35% Japanse haver, 15% gele mosterd	20 kg/ha	Juni-begin aug	1400 kg/ha	Sterk	60 kg/ha	± € 75	Geschikt voor zwaardere gronden van >20% afslibbaar

Bladrammenas

Beworteling Penwortel
Zaai zaad 20 kg/ha
Zaaitijdstip Mei - augustus
Zaaidiepte 1 - 2 cm
Grondsoort Alle
Bouwplan Aardappelen, bieten, uien, granen, wortelen
Vorstgevoeligheid Sterk, vriest snel af

Eigenschappen

Snelle bedekking (onkruidonderdrukking), lagen doorbreken (penwortel), aaltjesbestrijding. Daarnaast neemt bladrammenas snel N op. De mate waarin bietencysten worden bestreden wordt aangegeven met BCA: BCA 1 = 90% of hoger bestrijding bietencysteeltjes, BCA 2 = 70-90% bestrijding bietencysteeltjes

Beheer

Voldoende N meegeven (ca. 60 kg/ha N) voor een vlotte beginontwikkeling. Klepelen / maaien voordat het zaad rijp wordt. Na klepelen / maaien groeit bladrammenas weer verder.

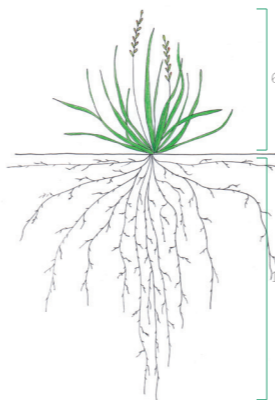
Organische stof aanvoer:

Zaaitijdstip:	15 jul	1 aug	15 aug	1 sept	15 sept	1 okt
Kg E.O.S./ha	2050	1600	950	650	350	150

Aaltjes

Bestrijding:
 ✓ Bietencysteeltjes (geel en wit)
 ✓ Wortelknobbelaaltjes (meloidogyne chitwoodi en fallax)

Vermeerdering:
 ✗ Wortellesieaaltje (pratylenchus penetrans)
 ✗ Vrijlevende wortelaaltjes (trichodorus primitivus en similis)

Engels raai gras

Beworteling Diepe fijne beworteling
Zaai zaad 25 kg/ha
Zaaitijdstip Mei - augustus
Zaaidiepte 1,5 - 2 cm
Grondsoort Alle. Let op lichte gronden op vrijlevende aaltjes
Bouwplan Aardappelen, bieten, uien, granen
OS aanvoer 1150 kg/ha
Vorstgevoeligheid Matig

Eigenschappen

Snelle grondbedekking, ontwikkelt veel massa en OS. De diepe intensieve beworteling zorgt voor een betere bodemstructuur. Kan ook worden vervoederd.

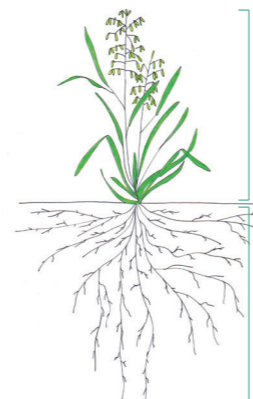
Beheer

Voldoende N meegeven (ca. 60 kg/ha N) voor een vlotte beginontwikkeling. Voor ploegen klepelen / maaien bij veel massa.

Aaltjes

Bestrijding:
 ✓ Bietencysteeltjes (geel en wit)
 ✓ Wortelknobbelaaltjes (meloidogyne chitwoodi, fallax en naasi)

Vermeerdering:
 ✗ Wortellesieaaltje (pratylenchus penetrans)
 ✗ Wortelknobbelaaltjes (meloidogyne chitwoodi, fallax en naasi)
 ✗ Vrijlevende wortelaaltjes (trichodorus primitivus en similis)

Japanse haver

Beworteling Diepe fijne beworteling
Zaai zaad 60 - 80 kg/ha
Zaaitijdstip Mei - augustus
Zaaidiepte 1 - 2 cm
Grondsoort Geschikt voor zwaardere gronden >20% afslibbaar
Bouwplan Aardappelen, uien
OS aanvoer 1400 kg/ha
Vorstgevoeligheid Sterk, vriest snel af

Eigenschappen

Snelle kieming en daardoor snel bodembedekking (onkruidonderdrukking). Veel massa in korte tijd en OS aanvoer.

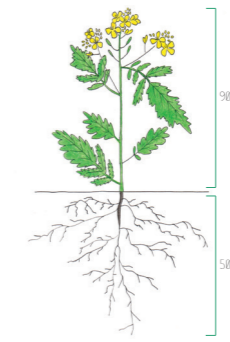
Beheer

60 kg N bemesten voor een vlotte ontwikkeling. Wanneer de haver voor de winter wordt ondergewerkt dan eerst maaien / klepelen.

Aaltjes

Bestrijding:
 ✓ Wortellesieaaltje (pratylenchus penetrans)

Vermeerdering:
 ✗ Wortelknobbelaaltjes (meloidogyne chitwoodi en fallax)
 ✗ Stengelaaltje (ditylenchus dipsaci)

Gele mosterd

Beworteling Penwortel
Zaai zaad 20 kg/ha
Zaaitijdstip Aug - september
Zaaidiepte 1 - 2 cm
Grondsoort Alle
Bouwplan Aardappelen, bieten, uien, granen, wortelen
Vorstgevoeligheid Sterk, vriest snel af

Eigenschappen

Kruisbloemige, heeft een vlotte beginontwikkeling en grondbedekking (onkruidonderdrukking), aanvoer OS, resistentie tegen bietencysteeltjes (BCA 2). Daarnaast neemt Gele mosterd snel N op (stikstof vanggewas).

Beheer

Voldoende N meegeven (ca. 60 kg/ha N) voor een vlotte beginontwikkeling. Bij najarsaai weinig kans op zaadopslag. Voor ploegen klepelen / maaien bij veel massa.

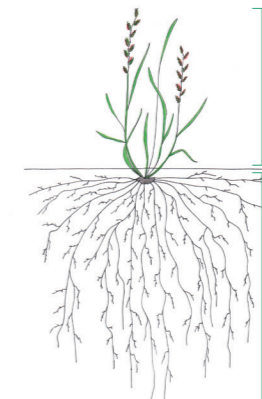
Organische stof aanvoer:

Zaaitijdstip:	15 jul	1 aug	15 aug	1 sept	15 sept	1 okt
Kg E.O.S./ha	1800	1250	750	500	350	250

Aaltjes

Bestrijding:
 ✓ Bietencysteeltjes (geel en wit)

Vermeerdering:
 ✗ Wortellesieaaltje (pratylenchus penetrans)
 ✗ Wortelknobbelaaltjes (meloidogyne chitwoodi en fallax)
 ✗ Stengelaaltje (ditylenchus dipsaci)
 ✗ Vrijlevende wortelaaltjes (trichodorus primitivus en similis)

Italiaans raai gras

Beworteling Diepe fijne beworteling
Zaai zaad 25 kg/ha
Zaaitijdstip Mei - september
Zaaidiepte 1,5 - 2 cm
Grondsoort Alle. Let op lichte gronden op vrijlevende aaltjes
Bouwplan Aardappelen, bieten, uien, granen
OS aanvoer 1080 kg/ha
Vorstgevoeligheid Matig

Eigenschappen

Snel beginontwikkeling. Ook geschikt voor late zaai. Kan worden vervoederd.

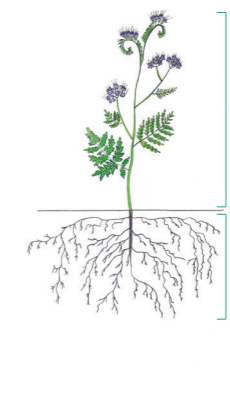
Beheer

Voldoende N meegeven (ca. 60 kg/ha N) voor een vlotte beginontwikkeling. Voor ploegen klepelen / maaien bij veel massa.

Aaltjes

Bestrijding:
 ✓ Bietencysteeltjes (geel en wit)

Vermeerdering:
 ✗ Wortellesieaaltje (pratylenchus penetrans)
 ✗ Wortelknobbelaaltjes (meloidogyne chitwoodi, fallax en naasi)
 ✗ Vrijlevende wortelaaltjes (trichodorus primitivus en similis)

Facelia

Beworteling Intensieve doorworteling van de bovenste grondlaag
Zaai zaad 12-15 kg/ha
Zaaitijdstip Half april - eind augustus
Zaaidiepte 1 cm
Grondsoort Geschikt voor lichtere gronden <20% afslibbaar
Bouwplan Uien, bieten
OS aanvoer 650 kg/ha
Vorstgevoeligheid Sterk, vriest snel af

Eigenschappen

Snelgroeibende groenbemester die zorgt voor een snelle bodembedekking (onkruidonderdrukking). Gemakkelijk onder te werken. Geen hergroei. Op lichte kleigronden (tot 20% afslibbaar) alternatief voor bladrammenas. Voorafgaand aan uien- en bietenteelt.

Beheer

Ca. 50 kg N/ha voor een goede ontwikkeling. Gemakkelijk onder te ploegen.

Aaltjes

Sterk afhankelijk van grondsoort

